

Jalgrattavargused

[ratas.jpg](#) [1]

[2]

Ennetusnõuandeid leiad siit:

Eesti jalgrattavarguste ülevaade 2015

Suvised ilmad on teedele toonud palju rattureid. Alanud on nii rattavõistluste hooaeg kui mõnus kruisimine tööle ja koju või lihtsalt ajaviiteks. Samal ajal on aktiveerunud rattavargad, kes kiire kasu saamise eesmärgil haaravad kaasa ratta sõltumata värvist, margist või veel vähem – hinnast. Eestis pole rattavarguste statistikat eriti kogutud ja seegi info, mis täna teada, on napp. Rattavargustest teatatakse harva ning enamasti kallimate velode puhul. Siiski on olemas mõned infokillud, mida rattur võiks enne ratta parkimist teada.

Politseile on teada, et 2015. aastal varastati 1252 ratas. Tuginedes ohvriuringule, tõenäoliselt võib tegelik varastatud ratas hulk olla kuni kümme korda suurem. Oleme selles mõttes tavaline riik, et varastatud ratas hulk ei ole ei ebanormaalselt suur ega ka väike. Stockholm, kus rahvaarv on enam-vähem võrdne Eestiga, varastatakse umbes sama palju rattaid. Suuremas rattamekas nagu Kopenhaagen umbes kaks korda rohkem.

Tallinn on Eesti mõistes suurlinn. 2015. aastal varastati siin 43% kõikidest samal aastal Eestis varastatud ratasest. Võrdlusena Tartus 10% ja mujal hulga vähem. Rattavarguste arv 10 000 elaniku peale taandatuna on Eesti rattavarguste tšenter Rae vallas. Kuigi sealsetest rattavargustest teatati politseile 39 juhul, on see suhtarvuna Eesti kõrgeim – 23. Elanikke arvesse võttes on järgmised Eesti vargusterohkeimad kohad Viimsi vald (16 rattavargust 10 000 elaniku kohta), Pärnu (14) ja Kohtla-Järve (14) ning Tallinn (13), Tartu (13), ja Narva (12). Näiteks Viljandis ja Rakveres on see näitaja vaid viis ja Põlva maakonnas üks.

Elatustase erineb kohalike omavalitsuste kaupa tugevalt. Sellest võib järeldada, et ratta hind, mis varastati, on kõrgem seal, kus sissetulekud suuremad. Selle kinnituseks võib välja tuua, et keskmiselt kõige kallimad rattad varastati Viimist. Endises kolhoosikeskuses hindasid varguse ohvrid ratta keskmiseks hinnaks 483 €. Tartus oli varastatud ratta keskmine väärtus 460 € ja Tallinnas 392 €. Näiteks Viljandis oli varastatud ratta keskmine väärtus 156 €, Maardus 190 € ja Kohtla-Järvel 268 €. Varastatud ratta keskmine väärtus Eestis oli 359 €. Arvestades varastatud ratas väärtust ja kogust tehakse igal aastal rattavargustega kahju umbes kahe kuni kolme miljoni euro ulatuses.

Mida teha, et järgmine poleks teie ratas? Tundub üllatav, aga kõige suurem roll on omaniku kanda. Esimene soovitus on vaadata üle rattalukk. Umbes 99% varastatud lukustatud ratasest olid kinni pandud trosslukuga, mis enamasti peab varga tangisele vastu mitte kauem kui kümme sekundit. Koguni viiendik ratasest ei olnud üldse lukustatud. Alternatiiviks supermarketi lukkudele on kvaliteetne U-lukk või tugevast metallsulamist lülilukk. Korralik rattalukk ei pea vastu igavesti, aga on tihtipeale parem, kui kõrval seisval rattal. Varga peamine kriteerium varguse puhul on ratta kiire kättesaadavus. Seega antud juhul on õigustatud suhtumine – naabrist parem.

Koguni 35% ratasest varastati trepikojast või ühiskoridorist. Seda on sama palju kui tänavalt varastatud rattaid! Seepärast unustage trepikojad ja tõenäosus, et saate homme taas rattaga sõitma minna, on oluliselt suurem. Samuti vältige ratta hoiustamist mitmeluruumides nagu kelder, garaaž või kuur. Iga viies ratas varastati abihoonest. Kui hoiustate ratta trepikotta, keldrisse, garaaži või mujale, siis teadke, et neis ruumides on vargal enamasti väga kaua aega ratta kallal nokitseda. Kombinatsioon – hoiu ratas toas ja kasuta tugevat lukku, on kindel lahendus.

Milliseid andmeid ratta kohta võiks säilitada? Kindlasti kirjutage üles ratta raaminumber või talletage andmed näiteks Bike-ID andmebaasi. Tehke rattast mõned pildid ning hoidke alles ka ostutšekk. See kõik aitab ratta leidmise korral varguse järgselt ratta tuvastamisele kaasa ning tõendab, et tegemist on just teie rattaga. Kui ratas on varastatud, teatage sellest kindlasti politseisse ja esitage ratta andmed. Edaspidi hoidke silm peal politsei leitud esemete registril. Näiteks praegu, mais 2016, ootab omanikku ligi 200 ratas.

Kuigi rattavarguste koguarv võib ehmatada, on rattaid liikluses palju rohkem. Kui panustate parema luku ostmisesse ja hoiate ratta

endale nähtaval kohal, ei peaks potentsiaalse varguse pärast liialt muretsema. Rattahooaeg on alanud ja ükski sõit varguse kartuse tõttu tegemata jääma ei peaks.

Eesti jalgrattavarguste ülevaade 2012 - 2014

Eestis varastatakse iga aasta vähemalt miljoni euro eest jalgrattaid*

Küllap olete märganud, et aastatega on tänavatele tekkinud väga palju rattureid. Neid muudkui lisandub – ja lõppu ei ole näha. On see kokkusattumus või mitte, aga majanduslanguse sügavaimast punktist alates on rattakultuur ja ratturite arv läinud tugevalt ülesmäge. Peamiselt on ratturite lisandumisele öla alla pannud kodanikualgatused, rattavõistluste korraldajad ning ka maanteeamet ja omavalitsused, kes on arendanud taristut.

Politsei registreeris 2012.–2014. aastal 3744 rattavargust ehk üle tuhande aastas. Ohvriuuritud annavad alust öelda, et tegelikult varastatakse rattaid palju rohkem, sest enamik velost ilmajäänuid ei kirjuta politseile avaldust (ilmselt ei peeta juhtunut piisavalt oluliseks või ratast piisavalt väärtuslikuks). Nagu iga statistikat tasub ka seda vaadata kontekstis: 10–15 aasta taguse ajaga võrreldes on rattavarguste arv Eestis märkimisväärselt vähenenud, kuid politseisse pöördunute arv tublisti suurenenud.^[1] Kokkuvõttes võib ohvriuuritud põhjal väita, et Eestis varastatakse ligi 10 000 ratast aastas. Sama palju rattaid varastatakse aasta jooksul ka Stockholmis.^[2]

Iga viies ratas on lukustamata

Linnas on rattavarguse risk märksa suurem kui maal. 51% kõikidest ratastest varastatakse Tallinnas, 8% Tartus, 5% Pärnus ja Narvas. Kõige vähem rattaid varastatakse Hiiumaa- ja Põlvamaal. Tallinnas tegutsevad vargad peamiselt Kesklinnas ja Põhja-Tallinnas. Linnas on tööpõld laiem ja kahtlemata ka mugavam nii professionaalsele vargale kui ka sellele, kelle otsus võõra rattaga minema sõita sünnib üpris juhuslikult, soodustavate olude tekkides. Seda tüüpi rattavargal ei pruugi selline tegu hommikul veel mõtteski olla, kuid lukustamata ratas lihtsalt liigipääsetavas kohas võib ahvatlema hakata. Politseistatistika näitab, et avalikus kohas varastatud ratastest iga viies on lukustamata – seega annab rattaomanike usaldus juhuvarastele võimalusi küll ja veel.

See kõik muidugi ei tähenda, et juhuvarguse riski alati realiseerub: ilmselt on enamik rattaomanikke oma ratta käin-korraks-ära-eesmärgil lukustamata jätnud ning pole seejuures rattast ilma jäänud. Tähtis on meeles pidada, et professionaalsete varaste kõrval on hulk inimesi, kes on valmis võõra ratta loata enda kasutusse võtma ainuüksi võimaluse avanemisel. Tegu on riskiga, mida saab ratast lukustades maandada.

Statistika kohaselt pannakse enam kui iga kolmas ehk 37% vargustest toime avalikus kohas, kõige sagedamini kaubanduskeskuste, kinode, õppeasutuste ja muude käidavate kohtade ümbruses. Kindlasti saavad ka nende hoonete omanikud, kuhu inimesed rattaga tulevad, varguste ennetamiseks palju ära teha. Turvaline jalgratta parkimise koht võiks mõne aasta pärast olla hea argument, miks eelistada üht kino või kauplust teisele.

Õõ jooksul on maja trepikoja juurest varastatud jalgratas. Ratas ei olnud lukus. Kahju 236 eurot.

Ratta omanik oli kümme minutit kaupluses, selle aja jooksul oli varastatud tema jalgratas, mis oli lukustamata. Poe juures oli kahtlane joodikute seltskond. Jäi meelde üks roheline jopega mees. Kahju 200 eurot.

On mõistetav, et mida kallim ratas, seda enam on rattaomanik valmis hoolt kandma, et rattavargust ennetada. See väljendub esiteks luku soetamises ja teiseks lukustamises. Üks ilma teiseta on võimatu või mõttetu. Statistika järgi ei olnud 33% kuni 200 eurot maksnud varastatud ratastest lukus. Ent üle 400 euro maksnud ratastest olid vaid 7% lukustamata.

Rattavarastele meeldivad rahvarohked kohad, kus jagub küll turvatöötajaid ja inimeste tegevust jälgivaid kaameraid, kuid kus sellegipoolest saab tänu signaale-signaale rahulikult toimetada. Mõõdakäijad tavaliselt rattavarast ei sega. Tangid, mis käisest kiiresti välja libisevad, on pärast kärmet lukutrossi poolitamist hetkega varukas tagasi. Hariliku luku läbilõikamine võtab palju vähem aega kui selle lõigu lugemine. Viimastel aastatel on Tallinnas kõige rohkem rattaid varastatud Kristiine keskuse juurest, sellele järgnevad tihedalt Rocca al Mare keskus, Coca-Cola Plaza ja Solarise keskus.

Tavapärane avaldus politseile:

Juulis varastati Tallinna kesklinnas asuva kaubanduskeskuse juurest musta värvi jalgratas maksumusega 328 eurot. Ratas oli lukustatud lihtsa trosslukuga.

Trepikotta jäetud ratas varastatakse varem või hiljem

Üle pooled (54%) rattavargused pannakse toime keldris, garaažis, kõrvalhoones või trepikojas ehk sellistes kohtades, kuhu ratas on pikemaks või lühemaks ajaks pargitud. Küllap eeldatakse sel juhul, et koht on turvaline.

Nagu arvata võib, on trepikoda nimetatutest kõige ebatavalisem valik: kümnest rattast kolm varastatakse just trepikojast. Öösel, kui kortermajade tubades põleb heal juhul vaid öölamp, on trepikojad enamasti täies valguses. Seetõttu leiab rattavaras hõlpsalt trepikojad, kus ratas on saatuse hooleks jäetud. Välisuks ei ole enamasti takistus ning aega on piisavalt, sest enne hommikut rattavargust ei märgata. Liigse tähelepanuta avatakse ka kõige vastupidavam lukk. Suuremates kortermajades võib varas elada ka samas trepikojas või pääseda trepikotta sisse koos majaelanikega. Seetõttu tasub naabreid tunda ja ratast trepikotta lukustades mõelda, kas trepikoda pakub piisavat kaitset või on hoopis mugav koht vargale. Kui ratas on aga juba varastatud, siis tasub juhtunust kindlasti teavitada ka teisi majaelanikke.

Kõrvalhoone, kelder ja garaaž võivad samuti olla ebatavalised. Omanikel on petlik arusaam, et kui ratas on lukustatud ukse taga, on ratas kaitstud. Sel põhjusel ei lukustata näiteks keldris seisvaid rattaid. Kui välisuks on lahti muugitud, on edaspidi ainus vaev varastamiseks sobilikud rattad välja valida. Märksa ohutum on ratast hoida korteris või majas. Eluruumidest varastatud rataste osakaal kõikidest rattavargustest oli tagasihoidlik, alla viie protsendi.

Tumedat värvi margiratas on kõige magusam saak

Varastatud rataste tipus troonivad kõik tuntud rattamargid, näiteks Classic, Merida, Scott, Trek. Küllap neid ka ostetakse kõige rohkem. Värvidest on eelistatud must, valge, sinine, hall ja punane. Varastatud rataste hinnad ulatuvad tuhandetesse eurodesse. Pole võimalik öelda, et on olemas ratas, mida keegi ei taha, või ratas, mis kindlasti ruttu varastatakse. Ennekõike on asi ikka selles, kui lihtne on vargal ratast kätte saada.

Kuigi enamiku varastatud rataste väärtus jääb paarisaja euro kanti, varastatakse ka kalleid rattaid, ja kõikjalt. Näiteks varastati Tallinna

sadama lähistelt ratastel majast 7000 eurot maksev Fuji, ühest kuurist aga samas väärtuses De Rosa Avant ning 4000 eurot maksnud võidusõiduratas Classic kortermaja trepikojast. Tallinnas on varaste saagiks langenud ratta keskmine väärtus 360 eurot, Tartus, Narvas ja Pärnus 300 euro ringis, Eestis keskmiselt 328 eurot (näiteks Taanis 565 eurot[3]).

Kuigi rattakultuur on tõusuteel, ei ole me päriselt Põhjamaade tasemel ei ratturite arvus ega ka vargustes. Kui arvestada, et rattarikkas Taanis varastatakse iga aasta kuni 80 000 ratas[4], on Eestis asjad kontrolli all. Kuniks tänaval ei ole otseses mõttes hunnikute kaupa rattaid, ei ole ka karta, et lisaks professionaalsetele varastele hakatakse varastama rattaid kojusõiduks. Taanis näiteks on iga kuues inimene varastanud kellegi ratta, ja enamasti pole asi olnud kasu saamises.[5] Selleks et rattavargusi oleks veelgi vähem, saame ise palju ära teha: ostke kallim ja turvaline rattalukk kohe, mitte rattavarguse järel; hoidke ratas eluruumis; ärge lootke liialt valvekaameratele; märgake rataste juures askeldajaid ja teatage rattavargusest politseile.

Politseile peaks igal juhul avalduse tegema

Levinud on müüt, nagu oleks rattavargusest politseile teatamine tülikas tegevus, millest pole ratta tagasisaamiseks kasu. Jah, teiste riikide näitel võib arvata, et vaid ligi 2% ratastest saadakse tagasi. Arvatavasti ei erine see arv ka Eestis. See on aga vaid osa tõest.

Mõni aeg tagasi avastati ühes pandimajas, et üks ja sama inimene on aja jooksul toonud müügiks 60 ratas. Seda on ka andunud rattaentusiastide kohta palju. Politsei avastas, et kõnealusel juhul oli vaid kahe ratta varguse kohta avaldus tehtud. See tähendab, et kaks ratas 60st leidsid omaniku, kuid 58 puhul polnud võimalik süüd tõendada ega ka ratas omanikuni toimetada. Teine juhus oli Tallinna lähistel, kus avastati rataste kokkuostja, kelle ratastest vaid mõne puhul oli võimalik tõendada, et need olid varastatud rattad. See tähendab, et kui leitakse korraga suur hulk rattaid, mille puhul pole vargus tõendatav, siis saab varas rattad tagasi ja ratta õigele omanikule jäävad ikka tühjad pihud. Kui kõik ohvrid annaks vargusest teada, oleks politseil palju rohkem infot varastega tegelemiseks.

Teine kaalukas argument on hilisem omanikustaatus tõendamise. Kui ohver ei tee avaldust ja tunneb tänaval ratta ära, on tõenäoline, et ratas võib jääda uuele omanikule – kui ei suudeta tõendada, et uus omanik on vargusega seotud. Sel juhul on aga taas abi avaldusest ja sellega edastatud infost.

Ratas lukku!

*Hinnang põhineb kuriteoohvrite uuringul ja PPA statistikal.

---

[1] Kuriteoohvrite uuring 2009, <http://www.kriminaalpoliitika.ee/et/kuriteoohvrite-uuring-2009> [3]

[2] Don't lose your bike in Stockholm, <http://www.nordstjernan.com/news/sweden/5452/> [4]

[3] Free Wheels: An Assessment of Bicycle Theft in Denmark, <https://www.wpi.edu/Pubs/E-project/Available/E-project-050713-050037/> [5]

[4] Free Wheels: An Assessment of Bicycle Theft in Denmark, <https://www.wpi.edu/Pubs/E-project/Available/E-project-050713-050037/> [5]

[5] Every sixth Dane has stolen a bicycle: report, <http://www.thelocal.dk/20141021/every-sixth-dane-has-stolen-a-bicycle-report> [6]

Allikas URL: <https://www.kriminaalpoliitika.ee/et/teemalehed/jalgrattavargused>

Lingid:

[1] <https://www.kriminaalpoliitika.ee/et/file/1340>

[2] https://www.kriminaalpoliitika.ee/sites/krimipoliitika/files/ratas_0.jpg

[3] <http://www.kriminaalpoliitika.ee/et/kuriteoohvrite-uuring-2009>

[4] <http://www.nordstjernan.com/news/sweden/5452/>

[5] <https://www.wpi.edu/Pubs/E-project/Available/E-project-050713-050037/>

[6] <http://www.thelocal.dk/20141021/every-sixth-dane-has-stolen-a-bicycle-report>